

КРИТЕРІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ

У статті послідовно розглянуті різні підходи до вивчення психологічного здоров'я, на основі проаналізованої літератури визначені критерії психологічно здорової особистості та розкрито необхідність психологічного здоров'я як невід'ємної складової особистісного розвитку.

Н.В. Подбущая, Е.Н. Курявская

КРИТЕРИИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ ЛИЧНОСТИ

В статье последовательно рассмотрены разные подходы к изучению психологического здоровья. На основе анализа литературы определены критерии психологически здоровой личности. Раскрыта необходимость психологического здоровья как неотъемлемой составляющей личностного развития.

N. Podbutskaia, E. Kuryavskaya

CRITERIA OF PSYCHOLOGICAL HEALTH OF PERSONALITY

In the article are consistently considered different going near the study of psychological health. On the basis of analysis of literature criteria are certain psychologically to healthy personality. The necessity of psychological health is exposed as by the inalienable constituent of personality development.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2010

УДК 37.017.4

*Кузьменко О.В.
м. Харків, Україна*

**ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ США**

Вчителями США накопичено корисний досвід вивчення конституційних обов'язків школярами на уроках громадянознавства. Ця публікація має на меті ознайомити педагогів України з основними положеннями фрагменту підручника, що використовується в сучасному навчально-виховному процесі

американської початкової школи [1].

РОЗДІЛ 5 (уроки 21, 22). Тема: *Які обов'язки мають громадяни?* Учням говорять, що матеріал цього розділу дозволить їм зрозуміти значення обов'язків громадян. Зауважується, що держава мусить захищати права людини і сприяти зміцненню її добробуту. Водночас влада не може бути ефективною, якщо в країні мало добрих громадян, які знають та сумлінно виконують свої обов'язки.

Урок 21. Тема: *Як права пов'язані з обов'язками?* Мета: зрозуміти, що права не можуть існувати без обов'язків. • Питання 1 уроку: *Чи достатньо гарної Конституції?* Школярам кажуть, що батьки-засновники по-різному уявляли собі ефективну владу. Одні з них вважали, що необхідно в Конституції чітко визначити повноваження гілок влади та передбачити механізм противаг. Інші творці американської державності вважали, що також слід забезпечити прихід до влади талановитих порядних керівників. Але були й такі засновники, які говорили, що діяльність органів влади та посадових осіб залежить від ступеня свідомості звичайних громадян, від виконання ними своїх обов'язків. Зауважується, що сучасне американське суспільство погоджується з думкою, відповідно до якої ефективна держава залежить від правильного способу її організації, гарних політичних лідерів та свідомих громадян. • Питання 2: *Які обов'язки пов'язані з нашими правами?* Пропонується проблемне завдання на тему: Чи можна мати права без обов'язків? Учням кажуть, що на попередніх уроках вони ознайомилися із своїми п'ятьма основоположними правами, закріпленими Конституцією. Тепер належить з'ясувати, які обов'язки супроводжують ці права. Клас поділяється на п'ять тимчасових навчальних груп (за кількістю базових прав). Кожна група аналізує обов'язки, які пов'язані з одним конституційним правом. По закінченні групової роботи класу повідомляються її результати. Група 1 працює над запитанням: які обов'язки громадян впливають із свободи слова? Завдання для цієї групи:

– Уявіть собі, що ви берете участь у зібранні учнів школи. Метою зібрання є розробити правила поведінки на спортивному майданчику. Вам належить висловитися і внести пропозиції. Які обов'язки виникають у вас під час виступу?

– Які обов'язки виникають у інших учнів-учасників зібрання – у зв'язку з вашим виступом?

– Назвіть та поясніть обов'язки, які виникають у вас під час виступу інших школярів.

– Що трапилося зі свободою слова, якщо б жодна людина не виконувала згадані вами обов'язки.

Група 2 працює над запитанням: які обов'язки пов'язані зі свободою віросповідання? Завдання для цієї групи:

– Припустимо, ви надаєте перевагу певній релігії. Одного разу ви відвідали храм. Які обов'язки виникають у вас під час здійснення релігійних обрядів?

– Навколо вас є люди, які сповідають іншу релігію або не вірять в бога. Які обов'язки виникають у них, щоб не порушувалось ваше право на свободу віросповідання?

– Які обов'язки є у вас, щоб не порушувалось право інших людей на свободу релігії?

– Щоб трапилось зі свободою релігії, якщо б не виконувалися названі вами обов'язки?

Група 3 працює над запитанням: виконання яких обов'язків забезпечує рівноправ'я громадян? Завдання для групи:

– Уявіть собі, що активні члени вашої територіальної громади планують провести святковий пікнік. Які обов'язки виникають у організаторів цього заходу, щоб не порушувалось ваше право на рівність?

– Припустимо, що цей пікнік організуєте ви. Які обов'язки виникають у вас, щоб не порушувалось право інших людей на рівність?

– Щоб сталося з правом людей на рівність, якщо б не виконувались названі вами обов'язки?

Група 4 працює над запитанням: виконання яких обов'язків гарантує громадянам право на неупереджене ставлення з боку влади? Завдання для групи:

– Припустимо, хтось звинувачує вас у скоєнні поганого проступку в школі або за місцем проживання. Які обов'язки виникають у цієї людини щодо вас? Поясніть їх.

– Ви звинуватили когось у вчиненні чогось поганого. Які обов'язки виникають у вас щодо цієї людини? Поясніть їх.

– Щоб сталося з правом громадянина на неупереджене ставлення з боку влади, якщо б не виконувались обов'язки, які ви назвали?

Група 5 працює над запитанням: виконання яких обов'язків забезпечує громадянам можливість брати участь у виборах? Завдання для групи:

– Уявіть собі, що ви вже є виборцем. Вам належить надати перевагу одному з двох кандидатів у конгресмени. Або вибрати найкращій законопроект з кількох запропонованих. Які обов'язки є у вас в описаній ситуації? Аргументуйте свою думку.

– Припустимо, члени твоєї територіальної групи не схвалюють твій вибір кандидата в конгресмени або законопроекта. Сформулюй та обґрунтуй їх обов'язки щодо тебе в цій ситуації.

– Уявіть собі, що ви не згодні з виборчими перевагами своїх друзів або сусідів? Які обов'язки в такому разі виникають у тебе?

– Чи могли б існувати реальні виборчі права, якщо б не виконувались названі вами обов'язки?

Питання для закріплення матеріалу уроку 21: *Поясніть, як виконання вами обов'язків сприяє захисту ваших прав? Яким чином виконання вами обов'язків сприяє захисту прав інших людей?*

Урок 22. Тема: *Як ми можемо сприяти благу суспільства?* Мета: зрозуміти ті свої обов'язки, які сприяють процвітанню американського суспільства; визначити способи, за допомогою яких ми можемо впливати на прийняття важливих для суспільства рішень.

• Питання 1: *Як ми можемо визначити, що таке благо суспільства?* Учням говорять, що народ обирає владу, завданням якої є забезпечення суспільного добробуту. Чи повинні пересічні громадяни також піклуватися про спільне благо, а не лише про власні інтереси? До спільних цінностей можна віднести збройні сили країни, що забезпечують безпеку населення. Також суспільство потребує чимало шкіл, лікарень, доріг, аеропортів. Всі громадяни хочуть мати можливість заробляти собі на життя, мати житло. Однак інколи важко визначити, що є спільним благом. В таких випадках громадяни повинні вміти знаходити найкращі рішення. Пропонується проблемне завдання для школярів на тему: *Яке рішення слід прийняти?* Клас поділяється на групи по три-п'ять школярів. Діти вивчають змодельовану ситуацію, обговорюють її в групах, потім повідомляють класу свої думки. Пропонується уявити собі, що учні проживають в невеличкому населеному пункті. Більшість його жителів працюють на великій фабриці. Дим фабричних труб небезпечно забруднює повітря. Власник заводу каже, що не має достатніх коштів для придбання технології, яка допоможе розв'язати цю проблему. Якщо ж фабрику закрити, то багато людей втратять роботу і заробіток. Запитання для школярів, що стосуються описаної ситуації: *В чому полягає суть проблеми? Які існують способи розв'язання цієї проблеми? В чому полягають переваги та недоліки кожного з запропонованих вами рішень? Яке рішення буде найкращим? Чому саме?*

• Питання 2: *Яким чином ти можеш брати участь в громадському та державному житті?* Зазначається, що США – це держава народу, яка створена народом в інтересах народу. Народ є джерелом влади, він формує та контролює владу. Обрані народом чиновники повинні працювати заради народу. Якщо посадові особи працюють погано, виборці не обєруть їх знову. Таким чином, народ впливає на владу, щоб захистити свої права і добробут. Хоча діти ще не можуть брати участь у виборах, вони мають чимало можливостей залучитися до політичного життя. Зокрема учні можуть намагатися отримати інформацію про роботу уряду, його

склад, плани, способи діяльності. Також діти можуть вивчити свої права та обов'язки. Звертається увага школярів на важливість освіти в житті громадянина. Згадується думка Томаса Джефферсона, що метою освіти є підготувати людей до ролі свідомих та відповідальних громадян. На думку батьків-засновників, говорять дітям, уряд може корисно працювати лише за умови гарної освіти населення. Нагадується, що діти можуть бути активними громадянами також через участь у волонтерському русі, учнівському самоврядуванні. Можна написати листи впливовим політикам, в яких висловити свою точку зору щодо якогось законопроекта. Доцільно поспілкуватися з однолітками та батьками про діяльність влади.

• Питання 3: *Які обов'язки вам необхідно виконувати?* Увагу учнів звертають на те, що вони успадкували від своїх дідів вільне суспільство. Тому від них будуть залежати захист свободи в їх країні, ступінь забезпечення прав людини і громадянина, добробут американського суспільства.

Питання для закріплення матеріалу уроку 22:

- Як школа може допомогти учням стати свідомими громадянами?
- Яким чином діти можуть брати участь у громадському та державному житті?
- Чи мусить добрий громадянин намагатися покращувати життя знедолених людей? Обґрунтуйте відповідь.
- Як повинен свідомий громадянин сприяти покращенню життя людей в інших країнах? Які обов'язки у нього виникають у зв'язку з цим?

Підсумовуючи можна зауважити, що на думку американських вчителів вже в початковій школі можливо і треба проводити педагогічно доцільну роботу щодо засвоєння дітьми базових громадянознавчих знань, формування в них громадянських вмінь та виховання громадянськості. Ефективно це можна здійснювати зокрема шляхом вивчення громадянських обов'язків.

Список літератури: 1. We the people. Student text. Level I. Center for civic education. Eleventh printing. Calabasas, 1996. – 184 P. 2. Fraenkel J. R., Kane F. T., Wolf A. Government and citizenship. Massachusetts, New Jersey. – Prentice Hall, 1990. – 554 P. 3. Watt J., Sinfield I., Hawkes C. Civics today. Toronto, Vancouver, Canada, 2000. – 184 P.

О.В. Кузьменко

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ США

В статті аналізується досвід педагогів США з питання навчання й

виховання юних громадян. Обґрунтовується доцільність вдосконалення дидактичної моделі вітчизняного громадянознавства.

А.В. Кузьменко

ВОСПИТАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ США

В данной статье анализируется опыт педагогов США по вопросу обучения и воспитания юных граждан. Обосновывается целесообразность усовершенствования дидактической модели отечественного граждановедения.

О. Kuzmenko

CIVIL RESPONSIBILITY FORMING AT THE USA ELEMENTARY SCHOOL

The article deals with pedagogical experience of American teachers involved in education of young citizens. The author tends to prove the importance of improvement of the didactic model of Ukrainian civic education.

Стаття надійшла до редакції 22.01.2011

УДК 159

*Фурманець Б. И.
г. Харьков, Украина*

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА СТУДЕНТОВ КАК ЛИЧ- НОСТЕЙ

Постановка проблемы. В статье рассматривается научно-методическая, концептуальная точка зрения автора относительно психолого-педагогических воздействий на студентов в процессе учебно-воспитательного процесса с целью активизации их мотивационно-познавательной деятельности. Основное внимание уделяется системной реализации педагогом взаимосвязанных психолого-педагогических функций, приемов, средств и методов мотивирующего значения.